

Vision om en styrket diabetesindsats i Region Nordjylland

Etablering af Steno Diabetes Center Nordjylland

16. marts 2017

Indholdsfortegnelse:

INDHOLDSFORTEGNELSE:	2
1. BAGGRUND	4
1.1 REGION NORDJYLLAND	4
1.2 NOVO NORDISK FONDEN	6
1.3 DET DANSKE OG INTERNATIONALE ERFARINGSGRUNDLAG	6
2. VISION OG MÅLSÆTNINGER FOR DIABETESINDSATSEN	7
2.1 MÅLSÆTNINGER FOR DEN STYRKEDE DIABETESINDSATS	8
2.2 NYE TILTAG FOR AT STYRKE DEN SAMLEDE DIABETESINDSATS	9
3. ETABLERING AF STENO DIABETES CENTER NORDJYLLAND	11
3.1 AMBITION OG TILGANG TIL BEHANDLING	11
3.2 AMBITION OG FOKUS FOR FORSKNING	14
3.3 AMBITION OG FOKUS FOR UDDANNELSE	16
3.4 AMBITION OG TILGANG TIL FOREBYGGELSE OG TIDLIG OPSPORING	17
4. STRUKTUR FOR DIABETESBEHANDLINGEN	18
4.1 DET SAMLEDE PATIENTUNDERLAG FOR STENO DIABETES CENTER NORDJYLLAND	18
4.2 ORGANISERING AF DIABETESBEHANDLING OG PATIENTTILHØRSFORHOLD	19
4.3 DET FREMTIDIGE SAMARBEJDE OM DIABETESBEHANDLINGEN	20
5. TELEMEDICIN OG DIGITALE LØSNINGER TIL UNDERSTØTTELSE AF DIABETESTILBUD TÆT PÅ BORGEREN	22
6. RAMMERNE FOR ETABLERING AF STENO DIABETES CENTER NORDJYLLAND	23
6.1 STYRINGSMODEL	23
6.2 FINANSIERINGSPRINCIPPER OG EJERSKAB	24
6.3 FYSISKE RAMMER OG AREAL	25
6.4 DRIFTS- OG SERVICEMODEL	26
7. PROCES FOR VIDERE UDVIKLING OG IMPLEMENTERING	27

1. Baggrund

Novo Nordisk Fonden og Region Nordjylland beskriver i dette visionsoplæg et ambitiøst samarbejde mellem de to parter om diabetesindsatsen i Region Nordjylland. Med samarbejdet ønsker parterne at gøre en betydelig positiv forskel for alle borgere med diabetes i Region Nordjylland og samtidig forebygge nye tilfælde af diabetes i regionen ved at løfte kvaliteten i diabetesindsatsen.

Diabetes er en kronisk sygdom, som rammer et stort og voksende antal borgere. Det vurderes, at over 35.000¹ borgere i Region Nordjylland har konstateret diabetes, hvilket svarer til ca. 6% af regionens indbyggere. Antallet af borgere med diabetes forventes at stige med op til 5% årligt i regionens samlede befolkning. Sygdommen rammer i højere grad svage og udsatte grupper, idet forekomsten af type 2-diabetes er nært relateret til parametre som bl.a. uddannelseslængde og lav indkomst. En række demografiske og socioøkonomiske faktorer betyder, at Region Nordjylland har en relativt høj andel af borgere med diabetes, og at der forventes en relativt høj vækst i antallet af borgere, som udvikler diabetes og senkomplikationer over de kommende år. Diabetes er forbundet med forringet livskvalitet og betydeligt kortere levetid. Sygdommen indebærer en øget risiko for en række alvorlige senkomplikationer i eksempelvis hjerte-karsystemet, nervesystemet, nyrer, fødder og øjne. Sygdommen er en stor udfordring for behandlingssystemet og samfundet generelt.

For at øge livslængde og livskvaliteten for borgere med diabetes i Region Nordjylland er der således et behov for en markant indsats i regionen for at forebygge, opspore og behandle borgere med diabetes, herunder de senkomplikationer, som følger af sygdommen.

Det er forventningen, at erfaringerne fra arbejdet med at løfte diabetesindsatsen og den viden, der genereres, kan nyttiggøres og have en positiv betydning for andre patientgrupper med kronisk sygdom. Således vil indsatsen på diabetesområdet generelt være med til at understøtte arbejdet med patientforløb for patienter med kronisk sygdom i Region Nordjylland.

1.1 Region Nordjylland

Region Nordjylland har godt 580.000 indbyggere og udgør et areal på ca. 7.800 km². Region Nordjylland er den mindste af regionerne i landet, men er karakteriseret ved relativt store geografiske afstande og forholdsmæssigt mange tyndt befolkede områder. Region Nordjylland består af 11 kommuner, som er karakteriseret ved stor variation i befolkningstæthed og relativt få større bysamfund.

Hospitalsstrukturen i Region Nordjylland

I Region Nordjylland er der tre hospitaler – Aalborg Universitetshospital, Regionshospital Nordjylland samt Psykiatrien. Alle hospitalerne har funktioner på flere matrikler. Se figur 1.1. for en grafisk oversigt over hospitalsmatrikler.

Aalborg Universitetshospital består af matrikler i Aalborg (Nord og Syd), Farsø og Hobro. Diabetesbehandlingen er placeret på matriklerne i Aalborg og Farsø. Regionshospital Nordjylland består af matrikler i Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Thisted og Skagen med diabetesbehandling i Hjørring, Frederikshavn og Thisted. Der er akutmodtagelser i Aalborg, Hjørring og Thisted.

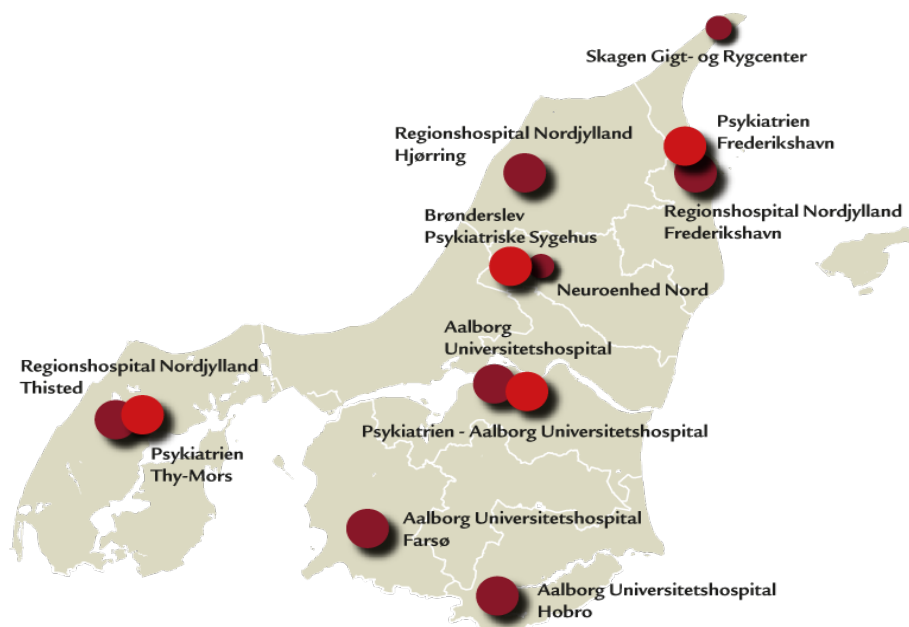
Der er tale om en decentral hospitalsstruktur – en struktur som er afgørende for opretholdelse af et ensartet og let tilgængeligt behandlingstilbud til alle borgere i regionen.

Region Nordjylland er som de øvrige regioner ved at udbygge og opkvalificere de eksisterende hospitaler samt bygge et nyt hospital. Et nyt Aalborg Universitetshospital skal stå færdigt i 2020. Det nye Aalborg Universitetshospital vil udgøre en meget væsentlig ramme for det samlede hospitalsvæsen i Region Nordjylland. Langt størstedelen af de nuværende funktioner på Aalborg

¹ Det Nationale Diabetesregister, 2012

Universitetshospital bliver samlet på én matrikel – dog er en række af de medicinske ambulatorier tidligst påtænkt udflyttet i 2030. Etablering af et nyt Aalborg Universitetshospital har således stor betydning for den samlede hospitalsstruktur og -planlægning i Region Nordjylland, og bliver et epicenter på sundhedsområdet i Region Nordjylland.

Figur 1.1: Oversigt over hospitalsmatrikler i Region Nordjylland

Rammer for hospitalsvæsenet og væsentlige samarbejdspartnere

Rammerne for hospitalsvæsenet i Region Nordjylland er overordnet baseret på det plangrundlag, der fremgår af Sundhedsloven, herunder at regionen og de nordjyske kommuner hvert 4. år skal indgå en aftale om indsatsen på sundhedsområdet (Sundhedsaftale). Særlig relevant i denne sammenhæng er den nye "Sygdomsspecifikke Sundhedsaftale for diabetes type 2", som implementeres fra primo 2017. Region Nordjylland har en lang og stærk tradition for tværsektorielt samarbejde med de nordjyske kommuner og med almen praksis - bl.a. i regi af Sundhedsaftalen.

Regionen har ligeledes et velfunderet samarbejde med Aalborg Universitet – ikke mindst set i lyset af etableringen af den nye lægeuddannelse i Aalborg i 2010. I relation til øvrig uddannelse på sundhedsområdet er der også et udbygget samarbejde mellem universitetets Sundhedsvidenskabelige Fakultet (sundhedsteknologi og industriel medicin uddannelserne) og professionsbacheloruddannelserne inden for Sundhed på UCN (University College Nordjylland). I forhold til innovation på sundhedsområdet og udvikling af medicinsk sundhedsteknologi, er der på universitetet etableret et unikt samarbejde mellem medicin og ingeniørvidenskab.

Region Nordjyllands Strategi 2018 udgør en del af rammen for hospitalsvæsenet. Strategien tager afsæt i, at regionen i sine ydelser til borgerne sikrer bedre kvalitet, øget faglighed og driftsøkonomisk bæredygtighed. Endvidere har regionen tre overordnede strategiske mål for det nordjyske sundhedsvæsen, som kan sammenstilles således: Sikre og effektive patientforløb med mennesket i centrum.

Et afgørende element i rammerne for hospitalsvæsenet i Region Nordjylland er udvikling og anvendelse af telemedicin og digitale løsninger. Dette med fokus på understøtning af let tilgængelig og individuelt

tilpasset behandling af alle borgere i regionen, fokus på tværsektoriel dialog og samarbejde samt fokus på inddragelse af borgere og deres pårørende i diabetesbehandlingen.

Som de øvrige regioner arbejder Region Nordjylland ud fra de nationale rammer for sundhedsvæsenet herunder koncepterne for Patientens Team og Patientansvarlig læge. De to koncepter skal understøtte et styrket lægeligt ansvar i forhold til at sikre bedre kontinuitet i patientforløbene, øge patienternes tryghed og øge den faglige kvalitet i behandlingen.

Det nationale kvalitetsprogram udgør ligeledes en overordnet ramme for alle fem regioner. En af hjørnestenene i kvalitetsprogrammet er de otte nationale mål for sundhedsvæsenet, som sætter retning for udviklingen og kvaliteten i hele det danske sundhedsvæsen. Målene skal også ses i sammenhæng med omlægningen til værdibaseret styring. Med værdibaseret styring skal der skabes en incitamentsstruktur, hvor sygehusene bliver belønnet for at skabe kvalitet, sammenhæng og tilfredshed med behandlingen og ikke for mængden af behandlinger alene. Målet er at skabe størst mulig værdi for patienten.

1.2 Novo Nordisk Fonden

Novo Nordisk Fonden er en dansk erhvervsdrivende fond, som ifølge sit uddelingsformål bl.a. yder støtte til videnskabelige, humanitære og sociale formål samt til forskningshospitalsvirksomhed inden for diabetes i Danmark. Udgangspunktet er fondens vision, som er at yde et betydeligt bidrag til forskning og udvikling, der forbedrer menneskers helbred og velfærd.

Fonden arbejder selvstændigt og uafhængigt af andre interesser og hensyn end de, der fremgår af fondens vedtægtsbestemte formål. Fondens uddelinger sker i form af bevillinger uden krav om modydelse.

Novo Nordisk Fonden har en ambition om at yde et betydeligt bidrag til en substantiel forbedring af tilbuddet til borgere med diabetes i hele Danmark. Ambitionen udspringer af Fondens historiske støtte til Steno Diabetes Center (SDC)² og har senest resulteret i et aftalt samarbejde med Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark, hvor omdrejningspunktet er etablering af Steno Diabetes Centre i hhv. København, Aarhus og Odense.

1.3 Det danske og internationale erfaringsgrundlag

Danmark har i mange år haft en internationalt førende position inden for behandling og forskning på diabetesområdet. Der er ligeledes en lang tradition for at prioritere uddannelse og forebyggelse inden for området. En stor del af aktiviteterne har været knyttet til de kliniske forskningsmiljøer ved de danske universitetshospitaler og Steno Diabetes Center. Danmark er kendetegnet ved, at der er både talentmasse, patientmasse og erhverv, som understøtter denne førende position.

Erfaringer fra førende internationale diabetescentre, som for eksempel Joslin Diabetes Center i Boston og Imperial College London, tyder på, at niveauet kan løftes yderligere eksempelvis ved at ekspertisen samles, at der sikres en større patientpopulation for uddannelse, kvalitetssikring af behandling og forskning, og at der er adgang til nyeste faciliteter og udstyr. Det er derudover vigtigt for behandlingsresultaterne, at de fysiske og faglige rammer fremmer en god oplevelse for borgere med diabetes.

I løftet af diabetesindsatsen i Region Nordjylland skal der trækkes på både danske og internationale erfaringer, ligesom resultater og viden fra Region Nordjylland skal deles med både nationale og internationale aktører. Samtidig vil indsatsen og dets samspil med de øvrige kommende Steno Centre

---

² Steno Diabetes Center (SDC) var et privathospital ejet af Novo Nordisk A/S, hvis drift bl.a. var støttet af Novo Nordisk Fonden. SDC blev den 1. januar 2017 overdraget til Region Hovedstaden som et led i etablering af Steno Diabetes Center Copenhagen (SDCC).

være nyskabende i sin art og struktur. Det vil blive etableret et fysisk center, som skal fungere som et kraft- og videnscenter for diabetes behandling og forebyggelse - herunder forebyggelse af senkomplikationer - og forskning i regionen. Det vil dog ikke være muligt alene at bygge videre på én given model, men i stedet skal der plukkes af gode og velkonsoliderede erfaringer til brug for det videre arbejde, og indsatsen skal tilpasses Region Nordjyllands særlige struktur og forudsætninger.

2. Vision og målsætninger for diabetesindsatsen

Region Nordjylland og Novo Nordisk Fonden har tilsammen stærke forudsætninger for at etablere et vidtgående samarbejde, der skal sikre en styrket diabetesindsats i regionen.

Den overordnede **vision** og retning for samarbejdet mellem Region Nordjylland og Novo Nordisk Fonden er at:

- Øge livskvalitet og livslængde for borgere med diabetes
- Skabe en sammenhængende diabetesbehandling tæt på borgeren
- Bremsede tilvæksten af nye diabetestilfælde

Med samarbejdet ønsker parterne at løfte kvaliteten i diabetesindsatsen og gøre en betydelig positiv forskel for alle borgere med diabetes i Region Nordjylland. Og samtidig både bremse tilvæksten af nye tilfælde af diabetes i regionen og forebygge og minimere udviklingen af senkomplikationer hos personer, som allerede har diabetes.

Indsatsen skal være bredtfavnende og til gavn for alle borgere med diabetes i Region Nordjylland. Der vil blive lagt særlig vægt på, at den enkelte borger skal være omdrejningspunktet for indsatsen.

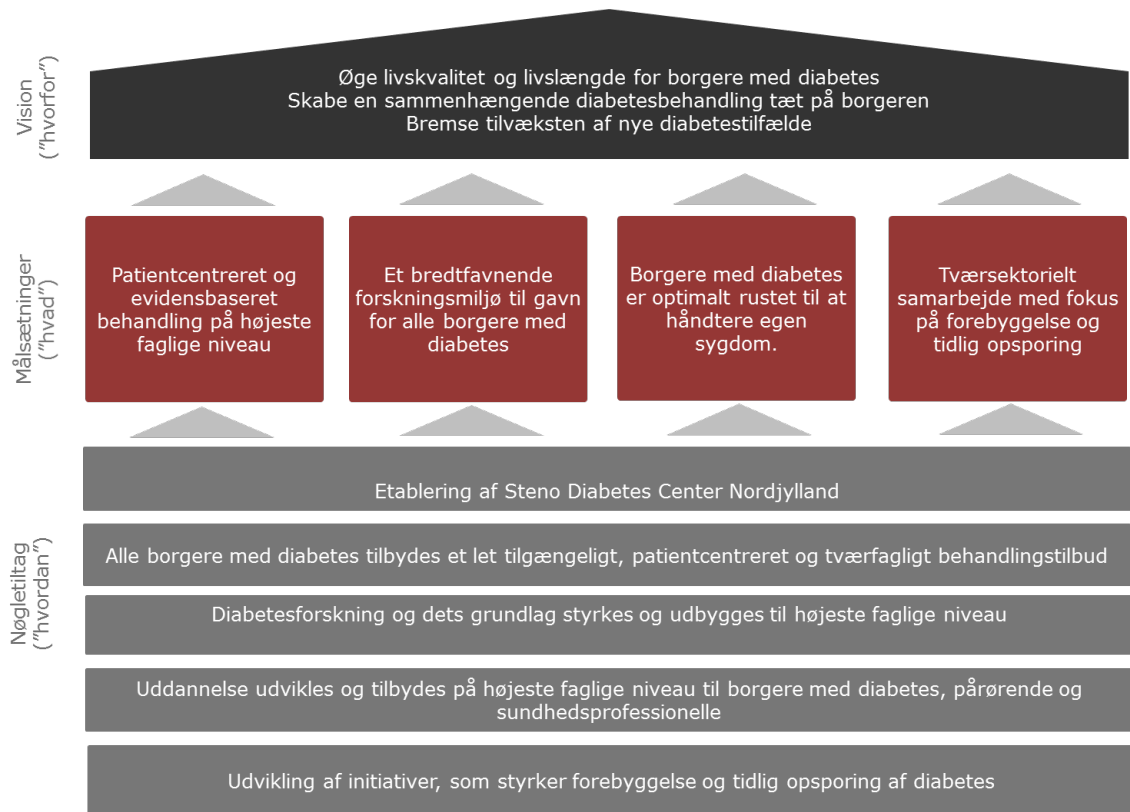
Etableringen af Steno Diabetes Center Nordjylland (SDCN) ved Aalborg Universitetshospital er et helt centralt element i samarbejdet og for indfrielsen af den fælles vision. Centret skal fungere som regionens nye kraft- og videnscenter for diabetesbehandling, forskning, uddannelse og udbredelse af viden. Centret skal sikre et løft og en høj og ensartet kvalitet i diabetesbehandlingen i hele regionen. Det stærke samarbejde mellem hospitalerne og universitet skal styrkes via centret og samtidig skal centret være med til, at der sikres et stærkere samarbejde mellem hospitaler, almen praksis og kommunerne.

Der vil være særligt fokus på, at borgerne skal tilbydes behandling på højeste faglige niveau. Der skal være fokus på kvalitet, nærhed, lighed og sammenhæng i diabetestilbuddene, og at behandlingen af borgere med diabetes er ensartet og af høj kvalitet, uanset hvor i regionen den foregår. Dette vil bl.a. vil blive understøttet gennem et styrket tværfagligt og tværsektorielt samarbejde samt ved anvendelsen af telemedicinske og digitale løsninger.

Figur 2.1 opsummerer visionen, målsætningerne og nøgletiltagene for at sikre en styrket diabetesindsats i Region Nordjylland.

Figur 2.1: Vision, målsætninger og tiltag for samarbejdet om diabetesindsatsen i Region Nordjylland

2.1 Målsætninger for den styrkede diabetesindsats

Fire overordnede målsætninger konkretiserer visionen i Region Nordjylland om at styrke diabetesindsatsen. De fire målsætninger er uddybet nedenfor.

Patientcentreret og evidensbaseret behandling på højeste faglige niveau

Steno Diabetes Center Nordjylland skal tilbyde alle borgere med diabetes i regionen et let tilgængeligt, individuelt tilpasset ambulant behandlingstilbud af højeste kvalitet. Tilbuddene skal målrettes både børn og voksne med type 1 og type 2 diabetes. Behandlingstilbuddene skal være baseret på nyeste evidens. Centrets fokus vil både være på behandling, tidlig opsporing og forebyggelse af diabetes herunder forebyggelse af senkomplikationer.

Et bredtfaavnende forskningsmiljø til gavn for alle borgere med diabetes

Steno Diabetes Center Nordjylland skal i tæt samarbejde med både regionale, nationale og internationale samarbejdspartnere udøve diabetesforskning samt udbrede og implementere evidensbaseret viden, så den kommer borgere med diabetes til gavn. Med andre ord vil der være fokus på anvendelsesorienteret forskning. Hovedvægten vil ligge på den kliniske diabetesforskning, men der vil også blive lagt vægt på forskning vedrørende udvikling af sundhedsteknologiske og telemedicinske løsninger, den organisatoriske del af diabetesindsatsen, samt sundhedsøkonomisk forskning vedrørende diabetes. Dette med henblik på at skabe ny viden om, hvordan

diabetesindsatsen bedst organiseres og evidens for de sundheds- og samfundsøkonomiske effekter af en intensivning af diabetesindsatsen.

Resultaterne af forskningsindsatsen generelt set kan nyttiggøres og have en positiv betydning for andre patientgrupper med kronisk sygdom.

Borgere med diabetes er optimalt rustet til at håndtere egen sygdom

Borgere med diabetes tilbringer størstedelen af livet udenfor sundhedsvæsenet, hvor den enkelte i tæt samspil med de pårørende dagligt træffer en lang række valg om behandling og livsstil. Det er derfor centralt at Steno Diabetes Center Nordjylland bidrager til at borgere med diabetes får styrket deres kompetencer til at tage ansvar for egen sygdom og til at blive aktive medspillere i forhold til egen behandling og livsstil. Centret vil også have fokus på at pårørende inddrages i behandlingen og får de rette redskaber og kompetencer til at støtte deres barn, partner, forældre m.v. i forhold til at mestre den kroniske sygdom diabetes. En sygdom som er karakteriseret ved at påvirke hele familien og ikke kun den enkelte borger med diabetes.

Tværasektorielt samarbejde med fokus på forebyggelse og tidlig opsporing

Steno Diabetes Center Nordjylland skal bygge videre på regionens stærke tradition for tværasektorielt samarbejde mellem hospitaler, almen praksis og kommunerne. Centret skal bidrage til, at det sammenhængende og nære sundhedsvæsen i Nordjylland videreudvikles med fokus på en patientcentreret og evidensbaseret tilgang til forebyggelse og tidlig opsporing af diabetes og senkomplikationer af diabetes. I forhold til at udbygge det tværasektorielle samarbejde vil der være særlig vægt på at udvikle og afprøve telemedicinske og digitale løsninger som kan understøtte det tværasektorielle samarbejde med udgangspunkt i de forskellige behov som borgere med diabetes har.

2.2 Nye tiltag for at styrke den samlede diabetesindsats

For at realisere vision og målsætninger vil fem overordnede tiltag blive implementeret. Tiltagene omfatter nye fysiske rammer, behandling, forskning, uddannelse og tværasektorielt samarbejde om bl.a. forebyggelse og tidlig opsporing af diabetes og senkomplikationer af diabetes.

Etablering af Steno Diabetes Center Nordjylland

Som et centralt led i at sikre en styrket diabetesindsats i regionen etableres et fysisk center, Steno Diabetes Center Nordjylland ved Aalborg Universitetshospital. Steno Diabetes Center Nordjylland skal være drivkraften bag den behandlingsmæssige og forskningsmæssige diabetesindsats i regionen. Ligeledes skal centret fungere som uddannelses- og formidlingssted for borgere med diabetes, pårørende og fagprofessionelle fra både primær- og sekundærsektoren.

Centrets fysiske rammer skal understøtte en patientcentreret tilgang til diabetesbehandlingen. De fysiske rammer skal understøtte sammenhæng mellem centrets kerneaktiviteter (behandling, forskning og uddannelse) og vil også understøtte samarbejde og vidensdeling mellem de hospitalsafdelinger, der deltager i den samlede behandlingsindsats som Steno Partners (se afsnit 4.3 for uddybende forklaring af Steno Partners konceptet).

Alle borgere med diabetes tilbydes et let tilgængeligt, patientcentreret og tværfagligt behandlingstilbud

Steno Diabetes Center Nordjylland skal udvikle, tilbyde og udbrede et patientcentreret, ambulært behandlingstilbud på højeste faglige niveau til borgere med diabetes i hele regionen. For at understøtte dette skal der bl.a. udvikles og anvendes telemedicinske og digitale løsninger, og der skal udvikles og implementeres en række nye supplerende behandlingstilbud, som tager udgangspunkt i de behov og præferencer borgere med diabetes har.

Som et led i arbejdet med at løfte kvaliteten i diabetesbehandlingen for alle borgere i regionen vil samarbejde og koordinering mellem Steno Diabetes Center Nordjylland og Regionshospital

---

Nordjylland blive styrket og udbygget. Samarbejdet med de øvrige sundhedstilbud i regionen vil ligeledes blive udbygget, så der vil ske et løft i behandlingen uanset om behandlingstilbuddet gives på Steno Diabetes Center Nordjylland, på de øvrige hospitalsmatrikler, i sundhedshuse, hos praktiserende læger, praktiserende speciallæger, i kommunen eller i borgerens eget hjem.

Diabetesforskning og dets grundlag styrkes og udbygges til højeste faglige niveau

Regionens nuværende diabetesforskning skal videreudvikles og styrkes, samtidig med, at der også sikres grundlag for udvikling af nye forskningsområder på tværs af de enkelte fagområder – eksempelvis et samarbejde mellem medicin og ingeniørfaget. I regi af Steno Diabetes Center Nordjylland vil der blive taget initiativer som udbygger og konsoliderer det eksisterende forskningsmiljø, og der vil blive arbejdet målrettet på at fremme et bredtfavnende og tværfagligt forsknings- og talentudviklingsmiljø. Der vil være fokus på anvendelsesorienteret forskning, og at ny evidensbaseret viden hurtigt omsættes til praksis for at løfte kvaliteten i indsatsen for alle borgere med diabetes. Diabetesforskningen vil ske i samarbejde med Regionshospital Nordjylland og andre relevante samarbejdspartnere.

Uddannelse udvikles og tilbydes på højeste faglige niveau til borgere med diabetes, pårørende og sundhedsprofessionelle

Steno Diabetes Center Nordjylland skal sikre, at der bliver skabt større professionelle miljøer så fagligheden, samarbejdet og kvaliteten i diabetesindsatsen kan blive styrket. Det vil bl.a. ske gennem uddannelse, kompetenceudvikling og videndeling både mellem sundhedsprofessionelle på regionens hospitaler og på tværs af sektorerne. Tiltagene vil have fokus på hele patientforløbet herunder både forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af diabetes og sygdommens senkomplikationer.

Tilbud om uddannelser til borgere med diabetes og deres pårørende skal udvikles og tage udgangspunkt i den enkeltes behov, præferencer og ressourcer samt den til enhver tid nyeste faglige viden på området.

Udvikling af initiativer, som styrker forebyggelse og tidlig opsporing af diabetes

Der vil blive udviklet modeller, som skal styrke forebyggelse og tidlig opsporing af diabetes og senkomplikationer af diabetes på tværs af sundhedsvæsenets sektorer. Steno Diabetes Center Nordjylland vil udvikle og implementere disse modeller i et tæt partnerskab med kommuner og almen praksis. For at fremme lighed i sundhed vil tilbuddene tage udgangspunkt i at borgere og deres pårørende har forskellige behov, præferencer og ressourcer, hvorfor det er nødvendigt med en stratificeret tilgang til forebyggelse og tidlig opsporing.

3. Etablering af Steno Diabetes Center Nordjylland

I dette kapitel beskrives Steno Diabetes Center Nordjyllands ambition og tilgang til behandling, forskning, uddannelse, forebyggelse og tidlig opsporing samt opsporing og forebyggelse af senkomplikationer.

3.1 Ambition og tilgang til behandling

I dette afsnit beskrives ambitionerne for behandling på Steno Diabetes Center Nordjylland, og for centrets rolle som kraft- og videnscenter for hele regionen. Der beskrives også en række forslag til supplerende behandlingstilbud³, som vil blive videreudviklet og prioriteret i drejebogsfasen.

Tilbuddene og organiseringen af dem skal sikre indfrielse af visionen om et let tilgængeligt, evidensbaseret og patientcentreret ambulante behandlingstilbud på højeste faglige niveau.

Standardbehandling

Der skal i hele regionen fortsat tilbydes et samlet og sammenhængende ambulante behandlingsforløb til borgere med diabetes. Dette gælder også for borgere med andre sygdomme som eksempelvis hjertekarsygdomme og kræft, men hvor diabetes er en komplicerende faktor.

Aalborg Universitetshospitals eksisterende ambulante behandlingsaktiviteter videreføres og videreudvikles på centret, det drejer sig bl.a. om:

- Diabetesfodcenter
- Bariatriklinik (klinik for svært overvægtige)
- Osteoporoseklinik (klinik for knogleskørhed)
- Diabetes ugekurser
- Insulinpumpe center
- Fællesambulatorium for gravide med prægestationel diabetes (graviditetsbetinget diabetes)

Der er fortsat regionen, der er ansvarlig for finansieringen af standardbehandlingen og videreudviklingen heraf jf. afsnit 6.2. om finansieringsprincipper og ejerskab.

Supplerende behandling

I tillæg til ovennævnte standardtilbud, vil Steno Diabetes Centers Nordjylland være ansvarlig for at udvikle og koordinere en række supplerende ambulante specialtilbud, der skal tilbydes alle borgere med diabetes i regionen.

De supplerende tilbud vil som udgangspunkt være rettet mod:

- Tidlig opsporing og intervention i tæt samarbejde med primærsektoren
- Behandling og opsporing af senkomplikationer af diabetes
- Børn og unge med diabetes
- Andre målgrupper som gravide og psykisk syge

Forslagene til supplerende tilbud uddybes under disse overskrifter nedenfor.

De supplerende tilbud vil blive udviklet på og koordineret af Steno Diabetes Center Nordjylland i et tæt samarbejde mellem centrets specialister, andre relevante specialer og faggrupper fra såvel det øvrige Aalborg Universitetshospital som Regionshospital Nordjylland samt øvrige relevante aktører, herunder kommunerne og almen praksis. Hovedparten af disse supplerende specialtilbud vil have til

---

³ Supplerende behandlingstilbud er et tillæg til den eksisterende standardbehandling og har til formål at udvikle og forske i nye forbedrede behandlingsmetoder til gavn for borgere med diabetes.

huse og/eller udgå fra i Steno Diabetes Center Nordjylland, mens andre tilbud vil blive tilbudt af og på regionens øvrige diabetesambulatorier. Steno Diabetes Center Nordjylland vil have det overordnede faglige ansvar for kvaliteten i tilbuddene.

For at sikre lige adgang til tilbuddene vil de blive suppleret med og understøttet af telemedicinske og digitale løsninger. Det foreslås endvidere at etablere en døgnadgang (24/7 hotline) på Steno Diabetes Center Nordjylland til regionsdækkende telefonsupport for borgere med diabetes, pårørende og sundhedsfagligt personale i alle sektorer med ansvar for diabetesbehandlingen.

Nedenfor fremgår en række konkrete forslag til supplerende ambulante specialtilbud på diabetesområdet. Forslagene vil blive videreudviklet og prioriteret i drejebogsfasen. Som en del af drejebogsfasen skal det endvidere vurderes hvilke tilbud, der kan implementeres før en bygning til at huse Steno Diabetes Center Nordjylland står klar til ibrugtagning. (jf. kap. 7).

Tidlig opsporing og intervention

For at indfri visionen og målsætningerne på behandlingsområdet foreslås det, at der bliver udviklet og implementeret en række tilbud, som skal understøtte kvaliteten i behandlingen af borgere med type 2 diabetes, som følges og behandles i almen praksis. De supplerende behandlingstilbud vil blive udviklet og afprøvet på Steno Diabetes Center Nordjylland. Under hensyntagen til ressourcer og lokale kompetencer vil tilbuddene gradvist blive udbredt til hele regionen, så forløbene kan tilbydes på alle regionens diabetesambulatorier.

Forslagene til supplerende tilbud omfatter forløbspakker målrettet henholdsvis borgere med nyopdaget diabetes og screeningspakke for borgere med type 2 diabetes:

- **Opstartsforløb for borgere med nyopdaget type 1 diabetes:** Alle borgere med nyopdaget type 1 diabetes tilbydes et opstartsforløb. Tilbuddet kan indeholde diagnostik, klassifikation, initialbehandling og uddannelse (herunder e-læring).
- **Opstartsforløb for borgere med nyopdaget type 2 diabetes:** For at understøtte den fortsatte udvikling af høj kvalitet i behandlingen af borgere med diabetes i almen praksis, tilbydes et opstartsforløb for borgere med nyopdaget type 2 diabetes. Tilbuddet kan i lighed med tilbuddet til patienter med type 1 diabetes indeholde diagnostik, klassifikation, initial behandling og uddannelse (herunder e-læring).
- **Screeningstilbud til borgere med diabetes i primærsektoren:** Som et supplement til det eksisterende tilbud i primærsektoren kunne etableres et tilbud, så de praktiserende læger kan henvise til en årlig pakke af sammedags-screeninger herunder fødder, neuropati og øjne. Alle screeninger foretages samlet samme dag, så det bliver lettest muligt for patienten. Undersøgelsesresultaterne sendes direkte til patientens egen læge, der varetager den fornødne dataopsamling og opfølgning.

Behandling og opsporing af senkomplikationer

For at sikre et løft i kvaliteten af behandlingen af borgere med diabetes vil der på Steno Diabetes Center Nordjylland blive udviklet og tilbudt en række supplerende specialtilbud til diabetikere fra hele regionen med senkomplikationer eller høj risiko for at udvikle senkomplikationer, samt diabetikere med ko-morbiditet og andre problemstillinger. Tilbuddene vil blive organiseret i en række specialambulatorier og afsnit på Steno Diabetes Center Nordjylland og kunne bl.a. omfatte:

- **Specialistambulatorier** for borgere med type 1 diabetes og borgere med type 2 diabetes med komplikationer. Borgere med diabetes, som følges i ambulante forløb i Steno Diabetes Center Nordjylland får tilknyttet en erfaren specialist, der som patientansvarlig læge lægger behandlingsplan og har ansvaret for patientens samlede forløb. Herudover tilknyttes faste kontaktpersoner f.eks. diabetessygeplejersker i Patientens Team.

- **Højteknologiske behov.** Tværfagligt tilbud på Steno Diabetes Center Nordjylland til børn og voksne diabetes patienter med højteknologiske behov, herunder avancerede insulinpumper og kontinuerlige glukosesensorer
- **Tværfagligt diabetesfodafsnit:** Alle svære tilfælde af diabetiske fodkomplikationer vurderes og behandles på Steno Diabetes Center Nordjylland i samarbejde med Regionshospitalet Nordjylland, kommunerne og almen praksis. Tilbuddet skal optimalt set kunne tilbydes på alle hverdage så det er muligt at foretage akutte og subakutte undersøgelser og behandling bl.a. som en del af screeningstilbuddet.
- **Øjenbaggrundsscreening med avanceret scanningsudstyr:** For at styrke kvaliteten af øjenkomplikationsscreening etableres et afsnit på Steno Diabetes Center Nordjylland, som ved hjælp af avanceret scanningsudstyr (OCT) vurderer undersøgelsesresultater og forestår behandling i samarbejde med regionens øjenafdeling eller praktiserende øjenlæger. Etablering af tilbuddet forudsætter etablering af lokal OCT klinik på alle regionens diabetesambulatorier.
- **Neuropati (diabetiske nerveskader):** Etablering af et højt specialiseret tværfagligt ambulans tilbud på Steno Diabetes Center Nordjylland til diabetikere med neuropati. Erfaringerne fra et allerede etableret tværfagligt forsknings-set-up i samarbejde med gastroenterologisk, radiologisk og klinisk neurofysiologisk speciale kan implementeres i et udvidet udrednings- og behandlingstilbud.
- **Diabetikere med svære nyrekomplikationer:** Etablering af et fællesambulatorium på Steno Diabetes Center Nordjylland, hvor diabetikere med fremskreden nyresygdom (prædialyse- og dialyseniveau) ses af både diabetesspecialister og nyrespecialister.
- **Screening for hjertesygdomme:** Etablering af et tættere samarbejde med kardiologisk speciale med henblik på at udvikle et optimeret screeningsprogram og behandlingstilbud for diabetespatienter med hjertekarsygdom herunder etablering af et fællesambulatorium. Funktionen placeres på Steno Diabetes Center Nordjylland og med afsæt i direkte adgang til CT- eller MR-scanning.
- **Tandscreening:** Tilbud om tandscreening af diabetespatienter for at mindske risikoen for senkomplikationer herunder infektioner og paradentose.

Børn og unge med diabetes

Med etableringen af Steno Diabetes Center Nordjylland skal der ske et yderligere løft i behandlingen af børn og unge med diabetes i hele regionen. Dette med fokus på den transition – overgang – der sker fra at være barn/ung til at være voksen diabetiker. Indsatsen skal tage udgangspunkt i barnets/den unges hele liv herunder daginstitution, skole, ungdomsuddannelse, familie og sociale relationer. I Aalborg vil behandlingen af børn, unge og voksne blive samlet i Steno Diabetes Center Nordjylland. En række supplerende specialtilbud målrettet børn og unge vil blive udviklet i et tæt samarbejde med Regionshospitalet Nordjylland og tilbudt børn og unge i hele regionen. Tilbuddene kunne bl.a. omfatte:

- **Transitionsklinik:** En special klinik med ansvar for forskning, udvikling og forbedring af behandlingstilbud til unge i aldersgruppen 15-24 år herunder eksempelvis etablering af ungegrupper på tværs af regionen. Der er tale om et nyt og udvidet set-up med deltagelse af både pædiatrisk og endokrinologisk speciale samt de 11 nordjyske kommuner.
- **Børn med diabetes og psykiatriske lidelse:** Et særligt tilbud til børn med diabetes og samtidige lidelser som ADHD og spiseforstyrrelser gennem bl.a. familiebaserede interventioner. Tilbuddet vil omfatte tværfaglig ekspertise indenfor både endokrinologi, psykiatri, psykologi og det sociale område.
- **Ressourceprofil:** Udarbejdelse af ressourceprofiler for familier ved barns diabetesdebut. Profilen skal sikre tilrettelæggelse af patientfokuseret og individuelt tilpassede forløb og omfatte en vurdering af hvilke ressourcer den enkelte familie og barnet/patienten har. Der skal endvidere etableres faste opfølgingsprocedurer ved dysreguleret diabetes hos børn.

Andre målgrupper

Følgende tilbud til særlige målgrupper kan etableres på Steno Diabetes Center Nordjylland. For disse tilbud gælder, at de vil blive udviklet på Steno Diabetes Center Nordjylland og under hensyntagen til ressourcer og lokale kompetencer også kan tilbydes på Regionshospital Nordjylland.

- **Diabetes og graviditet:** Tilbud til patienter med gestationel diabetes om opfølgning efter overstået graviditet med henblik på at styrke tidlig opsporing samt tilbud til diabetikere med graviditetsønske.
- **Diabetikere med psykisk sygdom:** I forhold til indsatsen overfor diabetikere med samtidig psykisk sygdom etableres et liaisonpsykiatrisk ambulatorium med deltagelse af både endokrinologisk og psykiatrisk speciale samt kommunerne. Tilbuddet kunne omfatte mulighed for drop-in konsultationer, udvidet telefonrådgivning og for særligt sårbare patienter etableres mobile teams. Tilbuddet kan eventuelt også udvides til at omfatte diabetikere med sociale problemstillinger, herunder misbrugere, og personer med anden etnisk herkomst.
- **Diabetikere med cancer:** Et udvidet tværfagligt samarbejde med onkologisk speciale om diabetikere, som behandles for cancer i onkologisk regi i form af udvidet faglig støtte til både onkologiske behandlere, patienter og pårørende.
- **Diabetikere med kronisk pancreatitis** (kronisk bugspytkirtelbetændelse): tværfagligt tilbud med formaliseret diabetologisk deltagelse.

3.2 Ambition og fokus for forskning

Det er ambitionen, at Steno Diabetes Center Nordjylland skal levere patientcenteret forskning på højeste faglige niveau, og derved yde et afgørende forskningsbidrag til behandling og forebyggelse af diabetes og senkomplikationer. Centret skal samme med de øvrige Steno Diabetes Centre i Danmark være med til at fastholde Danmark som et af de førende miljøer globalt for klinisk diabetesforskning.

Målet er at bidrage til bedre forebyggelse, tidligere opsporing samt til evidensbaseret og patientcenteret behandling af borgere med diabetes samt forebyggelse og behandling af senkomplikationer. Det er centralt at anvende og omsætte forskningsresultater til det daglige arbejde i diabetesindsatsen for at sikre en løbende udvikling af den høje kvalitet af diabetesinitiativer i alle sektorer samt bidrage til innovation af nye sundhedsteknologiske løsninger. Målet er dermed at tilvejebringe resultater og viden, som bidrager til at forbedre den enkeltes liv med diabetes både i forhold til at sikre et sammenhængende diabetestilbud på tværs af sektorer samt øge livskvalitet og livslængde.

Det eksisterende samarbejde om diabetesforskning mellem Aalborg Universitetshospital, Regionshospital Nordjylland, Aalborg Universitet og andre relevante samarbejdspartnere bliver grundpillen i forskningsindsatsen ved Steno Diabetes Center Nordjylland.

For at kunne etablere et bredtfaavnende forskningsmiljø til gavn for alle borgere med diabetes, skal forskningsindsatsen herudover udbygges og styrkes på flere niveauer. Ud over videreførelse, konsolidering og udvikling af den eksisterende diabetesforskning vil der således ske en udbygning af tværfaglig forskning sammen med andre relevante udviklings- og forskningstunge universitetsområder, herunder f.eks. medicin, sundhedsteknologi og sygeplejeforskning.

Som en del af udviklingen på forskningsområdet vil der endvidere blive udarbejdet og udrullet en ambitiøs, målrettet og langsigtet udviklingsplan for diabetesforskningen, der sikrer uddannelse og talentudvikling af forskere via bl.a. ph.d.-studier, videreudvikling i post doc. forløb samt akademisk tilknytning via f.eks. lektorater samt muligheder for at tiltrække nye forskere fra ind- og udland.

Der skal ske en styrkelse af samarbejdet mellem Steno Diabetes Center Nordjylland, Regionshospital Nordjylland, Aalborg Universitet og andre offentlige og private aktører om deling af viden og kompetencer. Alle relevante kompetencer og hele regionens patientpopulation inddrages i Steno

Diabetes Center Nordjyllands forskningsprojekter, som efterfølgende danner grundlag for evidensbaseret behandling i hele regionen.

Steno Diabetes Center Nordjylland vil også naturligt indgå i et samarbejde med de øvrige Steno Diabetes Centre og Steno Partners i landet. For at understøtte samarbejdet mellem de regionale Steno Diabetes Centre og Steno Partners etablerer Novo Nordisk Fonden en ny forskningsbevilling i 2017, Steno Collaborative Grants kan søges til lokale, nationale og internationale forskningsprojekter. Det skal indgå mindst et Steno Diabetes Center i samarbejdet. Der vil også være fokus på at styrke samarbejde med nationale og internationale uddannelsesmiljøer og diabetesforskningsmiljøer.

Forskningsindsatsen ved Steno Diabetes Center Nordjylland foreslås organiseret indenfor fem hovedspor, som er:

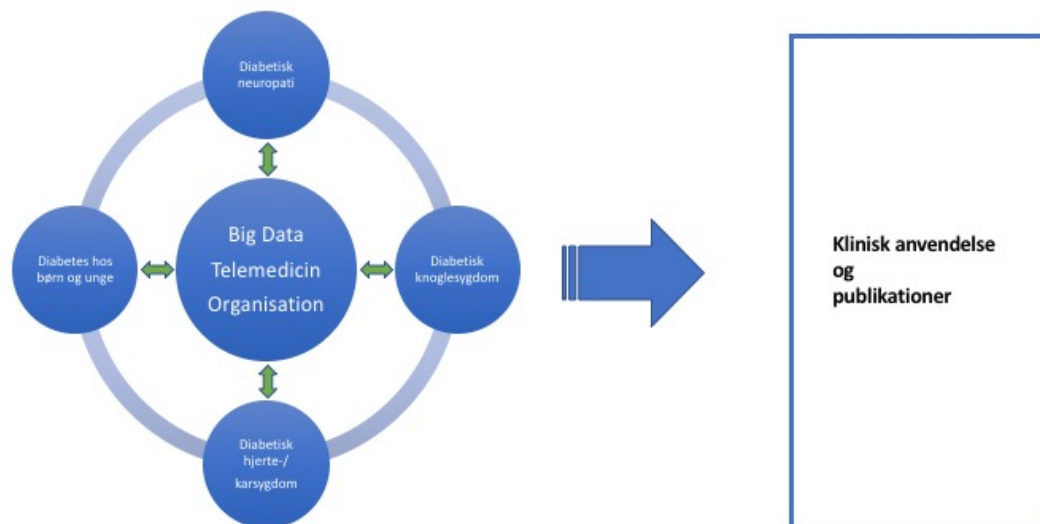
- **Diabetisk neuropati (diabetiske nerveskader)**, herunder eksempelvis autonom neuropati, perifer smertefuld neuropati og den diabetiske fod.
- **Diabetes og knogler**, herunder eksempelvis basalforskning i årsager til den ændrede knogleomsætning, avancerede scanneteknikker og behandling af osteoporose/diabetiske knoglekomplikationer.
- **Diabetisk hjertekarsygdom**, herunder forskning vedrørende sygdomme i hjerte ved diabetes og øvrige karsygdomme som rammer andre organsystemer (f.eks. hjerte, nyre, øjne samt store og små kar), og de deraf følgende lidelser.
- **Børnediabetes**, herunder eksempelvis diabetes og overvægt, fysisk aktivitet og diabetes, diabetes og mikrobiom (mikroorganismer) og transition (overgang) fra barn/ung til voksen med diabetes.
- **Big data, telemedicin, medicinsk teknologi og organisation**, herunder eksempelvis indsamling og analyse af store mængder patientdata (Big Data), udvikling af nye medicinske teknologier og telemedicinske løsninger, almen medicin (tidlig opsporing af diabetes og beslutningsstøtte samt identifikation af højrisikopatienter i almen praksis) samt sundhedsøkonomi.

For alle fem forskningsområder gælder at fokus er på diabetes, men at forskningsresultaterne også vil kunne komme andre kroniske patientgrupper til gavn.

Samspillet mellem disse fem områder er vist i figur 3.1.

Figur 3.1: Samspillet mellem de fem forskningsområder

Det er ambitionen, at der i løbet af en 10-årig periode indenfor hvert af de fem hovedspor, er basis for at opbygge stærke og levedygtige forskningsmiljøer med et professorat.

For at fremme de ambitiøse mål og understøtte implementeringen af konkrete tiltag for forskningen sikres det, at centret har adgang til velfungerende forskningsinfrastruktur, -faciliteter og datakilder.

Alle forskningsområder og initiativer skal yderligere prioriteres og beskrives i konkretiseringen af visionsoplægget. I det arbejde skal der også tages højde for, at yderligere forskningsområder og initiativer kan tilvejebringes.

3.3 Ambition og fokus for uddannelse

Steno Diabetes Center Nordjylland skal løfte og udbygge uddannelsesindsatsen i forhold til både borgere med diabetes, pårørende og sundhedsprofessionelle på hospitaler, i almen praksis og i kommunerne.

Uddannelse til borgere med diabetes og deres pårørende

Udvikling af og tilbud om borger- og pårørendeuddannelse vil blive udviklet ved og udgå fra Steno Diabetes Center Nordjylland. Centret skal styrke den patientrettede undervisning og uddannelse med henblik på at borgere i hele regionen bliver optimalt rustet til at håndtere egen sygdom.

Flere borgere og pårørende til borgere med diabetes skal modtage relevant patientuddannelse på højeste faglige niveau. Det skal sikres, at tilbuddene i højere grad bliver skræddersyet til den enkeltes ønsker og vilkår. Dette vil bl.a. ske gennem udvikling og anvendelsen af telemedicinske og digitale løsninger.

Der vil blive udviklet tilbud til særlige målgrupper, herunder vil der være et særligt fokus på udviklingen af uddannelses tilbud til børn, unge og familier. Når et barn får diabetes, involverer det hele familien, og det er afgørende at der støttes op om barnets samlede netværk med undervisning,

vejledning, telemedicinske muligheder m.v. I overgangen fra ung til voksen er der også behov for en særlig indsats, da denne livsfase ofte er præget af en mere uregelmæssig livsstil, og at den unge selv tager ansvaret for egen diabetesbehandling, mens forældrene træder tilbage.

Uddannelse af sundhedsprofessionelle

Nye behandlingsformer og nye patientforståelser kræver ændrede kompetenceprofiler hos de sundhedsprofessionelle som patienter møder og samarbejder med. Det er en ambition at opbygge nye kompetencer hos de sundhedsprofessionelle baseret på nyeste viden og forskningsresultater og med særligt fokus på, hvordan der bedst etableres partnerskaber med patienterne.

Steno Diabetes Center Nordjylland vil komme til at fungere som uddannelsescenter vedrørende diabetes for sundhedsprofessionelle på regionens hospitaler, i kommuner og almen praksis. Centret vil udvikle og tilbyde uddannelse og kompetenceudvikling på højeste faglige niveau i samarbejde med Steno Diabetes Center Copenhagen og de øvrige Steno Diabetes Centre. Det er ambitionen at indsatsen kan styrke fastholdelsen og tilgangen af sundhedsprofessionelle og specialister på diabetesområdet i regionen.

Steno Diabetes Center Nordjylland vil også indgå et samarbejdet med de nordjyske uddannelsesinstitutioner herunder universitetet om den løbende udvikling af de sundhedsfaglige uddannelser, både når det gælder grunduddannelser, specialuddannelser og efter-/videreuddannelse af sundhedsprofessionelle.

Arbejdet med diabetesindsatsen i Region Nordjylland vil skabe ny viden om den optimale diabetesbehandling og opsporing af senkomplikationer i områder, som er relativt tyndt befolkede og med spredt lægedækning. Det er en ambition at Steno Diabetes Center Nordjylland vil opsamle og videreformidle disse særlige erfaringer med organisering af sundhedstilbud og patientinddragelse til andre regioner med lignende geografiske og demografiske udfordringer både nationalt og internationalt.

Det også en ambition at de erfaringer og den viden, der samlet set genereres, skal formidles og anvendes til at udvikle generelle modeller for patientforløb, så erfaringer og viden på diabetesområdet på sigt kan anvendes på andre kroniske sygdomsgrupper.

3.4 Ambition og tilgang til forebyggelse og tidlig opsporing

Med en overordnet målsætning om at bremse tilvæksten af nye diabetestilfælde i regionen vil Steno Diabetes Center Nordjylland styrke den tværsektorielle indsats i forhold til forebyggelse og tidlig opsporing af diabetes og senkomplikationer af diabetes. Der vil blive taget en række særlige initiativer i forhold til at implementere evidensbaseret og patientfokuseret viden om forebyggelse og tidlig opsporing i et tæt samarbejde med kommuner og almen praksis.

Som regionalt kraft- og videnscenter på diabetesområdet vil Steno Diabetes Center Nordjylland opbygge, indsamle og bidrage til implementeringen af viden om effektiv primær forebyggelse. Dette vil ske i nært samspil med kommuner og almen praksis, samt andre relevante partner herunder Steno Diabetes Center Copenhagens enhed for Sundhedsfremmeforskning og andre relevante Steno Centre. Steno Diabetes Center Nordjylland vil i denne sammenhæng have særlig fokus på initiativer målrettet overvægtige børn.

Steno Diabetes Center vil have et særligt fokus på at styrke tidlig opsporing af diabetes og senkomplikationer af diabetes særligt blandt sårbare grupper. I samarbejdet med kommuner og almen praksis skal det sikres, at borgere med diabetes får stillet diagnosen så tidligt som muligt og så nuanceret som muligt, så der ved sygdomsdebut kan tilrettelægges et personligt tilpasset

behandlingstilbud. Dette er særlig vigtigt ift. sårbare grupper, som i dag ikke diagnosticeres eller falder ud af behandlingen.

I regi af Steno Diabetes Center Nordjylland vil det blive udviklet og afprøvet nye samarbejdsformer og nye løsningsmodeller, som kan bidrage til bedre forebyggelse og tidlig opsporing og behandling og udvikling af senkomplikationer i tyndt befolkede områder karakteriseret ved variation i lægedækning.

I samarbejdet med kommunerne vil der være særligt fokus på forebyggelse i nærmiljøerne og lighed i sundhed. Ulighed i sundhed har mange årsager og skyldes både sociale forskelle i levevilkår, uddannelse og livsstil samt ulige adgang til sundhedsfremme, forebyggelse og behandling. Når der skal iværksættes forebyggelsestiltag, er det derfor nødvendigt at satse på flere strategier. Der er ligeledes behov for at målrette indsatsen lokalt ud fra hvilke udfordringer der findes. Eksempelvis er det muligt via Region Nordjyllands sundhedsatlas at identificere de områder i regionen, hvor forekomsten af diabetes er høj, og ud fra denne viden kan kommunerne tilrette forebyggelses- og rehabiliteringsindsatsen. Det er desuden muligt ved hjælp af sundhedsprofildata, at identificere områder hvor forekomsten af risikofaktorer som forstadier til diabetes er særlig høj. Det er med disse lokalsamfundsstrategier med et forebyggelsesperspektiv muligt at iværksætte interventioner, der involverer en udvalgt målgruppe og samtidig involverer forskellige arenaer i lokalsamfundet.

4. Struktur for diabetesbehandlingen

På baggrund af visionen og målsætningerne for en styrket diabetesindsats i Region Nordjylland beskrives i dette afsnit den overordnede struktur for og organisering af diabetesbehandlingen i Region Nordjylland med udgangspunkt i Steno Diabetes Center Nordjylland.

4.1 Det samlede patientunderlag for Steno Diabetes Center Nordjylland

Der vurderes, at der i Region Nordjylland er mere end 35.000 borgere med konstateret diabetes (type 1 og type 2)⁴. Antallet af borgere med diabetes som på nuværende tidspunkt behandles på Region Nordjyllands hospitaler udgør ca. 6.700 personer jf. tabel 4.1 nedenfor. Heraf behandles ca. 3.200 personer på Aalborg Universitetshospital medens ca. 3.500 modtager behandling på de øvrige hospitalsmatrikler med diabetesbehandling. Regionens øvrige diabetespatienter modtager behandling i almen praksis eller modtager ikke regelmæssige behandling eller tilbud om kontrol af deres diabetes.

Tabel 4.1. Oversigt over fordeling af diabetespatienter på regionens hospitalsmatrikler i 2015 samt estimat for 2021

Patientdata 2015	T1	T2 kompl	Børn	Præ.gest/gest	Total 2015	Total 2021
Aalborg UH: Aalborg	1.520	1.390	150	110	3.170	5.000
Aalborg UH: Farsø	220	700			920	1.360
Regionshospital NJ: Frederikshavn	650	1.320			1.970	2.800
Regionshospital NJ: Hjørring			90		90	90
Regionshospital NJ: Thisted	210	350			560	780
Total	2.600	3.760	240	110	6.710	10.030
*Alle tal er afrundet						

Kilde: Koncern IT, Region Nordjylland

Det er estimeret, at der i 2021, hvor det nye fysiske Steno Diabetes Center Nordjylland forventes at være etableret ved Aalborg Universitetshospital, vil være ca. 10.000 borgere med diabetes, som modtager behandling på regionens hospitaler. Heraf vil ca. 5.000 personer være tilknyttet centret i

⁴ Det Nationale Diabetesregister, 2012.

Aalborg. Det svarer til en forøgelse af patientantallet med ca. 60 % i forhold til antallet af diabetespatienter på Aalborg Universitetshospital i dag.

Estimatet er baseret på den generelle stigning i udviklingen i antallet af diabetespatienter og type 2 diabetes med komplikationer. Det er desuden indregnet, at centret forventeligt vil tiltrække både type 1 og type 2 patienter pga. henvisninger til de nye supplerende behandlingstilbud og de nemt tilgængelige patientcentrerede behandlingsmuligheder centret vil tilbyde.

I estimatet indgår også en række borgere med type 2 diabetes med komplikationer, som i dag ikke behandles på regionens hospitaler, men som i overensstemmelse med forløbsprogrammet for patienter med type 2 diabetes reelt burde modtage behandling på regionens hospitaler.

Forudsætningerne for beregning af et fremtidigt patientunderlag for Steno Diabetes Center Nordjylland skal kvalificeres yderligere i drejebogsfasen jf. kap.7

4.2 Organisering af diabetesbehandling og patienttilhørsforhold

Nedenfor er den nuværende organisering af diabetesbehandlingen på de to hospitaler i Region Nordjylland samt i kommuner og almen praksis beskrevet.

Aalborg Universitetshospital

Aalborg Universitetshospital varetager i dag udredning og behandling af børn og unge på Aalborg Universitetshospital (Nord) og af voksne patienter med diabetes på Aalborg Universitetshospital (Syd)/Medicinerhuset. Der modtages såvel elektive som akutte henvisninger til både indlæggelse og ambulante undersøgelser.

Hospitalet har som det eneste i Region Nordjylland regions- og højt specialiseret funktion indenfor diabetologi. Afdelingen varetager speciallægebetjeningen af diabetesambulatoriet på matriklen i Farsø.

Den ambulante, diabetologiske aktivitet som i dag varetages på Aalborg Universitetshospital skal fremadrettet varetages på Steno Diabetes Center Nordjylland. Udredning og behandling af både børn, unge og voksne i Aalborg vil dermed som noget nyt blive samlet i centret. Der etableres endvidere en række nye tilbud til både børn, unge og voksne i centret jf. afsnit 3.1.

Regionshospital Nordjylland

Regionshospital Nordjylland varetager også udredning og behandling af både børn, unge og voksne patienter med diabetes. Der modtages såvel elektive som akutte henvisninger til både indlæggelse og ambulante undersøgelser. Hospitalet varetager kun diabetologi på hovedfunktionsniveau. Hospitalets diabetesbehandling er fordelt på tre matrikler – Frederikshavn, Hjørring og Thisted.

Med etableringen af Steno Diabetes Center Nordjylland ved Aalborg Universitetshospital vil der blive etableret et udbygget, fagligt samarbejde mellem de to hospitaler, men der vil ikke blive ændret overordnet ved den nuværende organisering af diabetesbehandlingen mellem de to hospitaler. En række af specialtilbuddene til patienterne fra Regionshospital Nordjyllands optageområde vil blive tilbudt på Steno Diabetes center Nordjylland.

Kommuner og almen praksis

Det tværsektorielle samarbejde er en væsentlig faktor for indfrielsen af den samlede vision for Steno Diabetes Center Nordjylland om, at flere borgere med diabetes skal have en øget livskvalitet og et længere liv, og at diabetes skal forebygges. I relation til at styrke indsatsen vedrørende forebyggelse og tidlig opsporing har almen praksis og kommunerne en nøgleposition.

Nedenfor er almen praksis og kommunernes rolle i diabetesindsatsen beskrevet:

- **Kommunerne** varetager rehabiliterings- og plejeopgaven for borgere med type 2 diabetes. Senkomplikationer kan være forskelligartede og vanskelige, hvorfor et højt kompetenceniveau blandt pleje- og rehabiliteringspersonale og et nært samarbejde med henholdsvis almen praksis og hospitalssektoren er centralt for at sikre høj kvalitet i den samlede behandlings- og plejeindsats. Kommunerne har endvidere ansvaret for sundhedsfremme og for den primære forebyggelse, der skal forhindre sygdom i at opstå, hos børn og unge såvel som hos voksne og ældre.
- **Almen praksis** leverer et borgernært tilbud, som sikrer tryghed og kontinuitet i behandlingen. Det er ambitionen, at dette stærke afsæt for behandling skal styrkes, særligt set i lyset af den stigende andel af borgere med type 2 diabetes. En stærk praksissektor skal således kunne rumme både væksten i ukomplicerede type 2 diabetespatienter som det øgede antal borgere, der udvikler og skal leve med senkomplikationer af diabetes. Det kræver et tæt og formaliseret samarbejde med specialister på hospitalerne. Et samarbejde som skal understøtte behandlingen i almen praksis med henblik på at sikre sammenhængende forløb og høj kvalitet i behandlingen for alle borgere med diabetes.

Region Nordjylland har i samarbejde med almen praksis og de nordjyske kommuner revideret den Sygdomsspecifikke Sundhedsaftale for Diabetes type 2. En aftale som træder i kraft primo 2017. Den reviderede aftale er et meget væsentligt afsæt for udfoldelsen af det tværsektorielle samarbejde omkring behandling og rehabilitering i regi af Steno Diabetes Center Nordjylland. Det overordnede formål med aftalen er at sikre, at der leves op til de nationale anbefalinger med klare overordnede retningslinjer for arbejds- og ansvarsdeling samt henvisningsvejene. Intentionen med aftalen er en bedre og mere ensartet kvalitet i behandlingen i hele regionen på lavest effektive omkostningsniveau.

For den enkelte borger med diabetes er det afgørende, at der tilrettelægges et behandlingsforløb som er så effektivt som muligt – det vil sige fra diagnose til eventuel forløb/opfølgning. Dette med sigte på at opnå de bedst mulige resultater for borgeren, at borgeren oplever værdi i behandlingen og at indsatsen sker med et effektivt ressourceforbrug.

Dette fordrer behov for nytænkning af organisering af og samarbejde om indsatsen på diabetesområdet, og der er dermed basis for at arbejde med afprøvning af værdibaseret styring i form af nye samarbejds- og organiseringsformer sektorerne imellem på diabetesområdet. Arbejdet med værdibaseret styring, herunder beskrivelse af konkrete projekter, vil blive konkretiseret nærmere i drejebogsfasen.

4.3 Det fremtidige samarbejde om diabetesbehandlingen

Samarbejdet mellem Steno Diabetes Center Nordjylland, Regionshospital Nordjylland og de øvrige sundhedstilbud i regionen skal understøtte sammenhængende patientforløb og højeste faglige kvalitet. Det er desuden af stor betydning for organiseringen, at borgere med diabetes og deres pårørende bliver inddraget i behandlingen, og at alle borgere med diabetes har lige adgang til den behandling, de har behov for.

Steno Diabetes Center Nordjylland skal være et fælles kraft- og videnscenter for borgere med diabetes, deres pårørende og alle sundhedsprofessionelle, der beskæftiger sig med diabetes i regionen og i de nordjyske kommuner. Centret skal udgøre "nerven" i diabetesbehandlingen i Region Nordjylland, og fungere som fælles videns- og kompetencecenter for borgere med diabetes, pårørende samt de sundhedsprofessionelle.

Der skal ske en løbende udveksling af viden og kompetencer på tværs af centret, Regionshospital Nordjylland, kommunerne og almen praksis. Denne udveksling skal sikre, at alle borgere med diabetes i regionen modtager behandling af samme høje faglige kvalitet. Desuden skal den sikre oplevelsen af sammenhængende og koordinerede behandlingsforløb, uanset hvor den enkelte borger med diabetes bliver behandlet i regionen, og uanset om det foregår i primær- eller sekundærsektor.

Samarbejdsstrukturen skal ligeledes indeholde mulighed for at afprøve nye metoder til at bringe specialistkompetencer fra hospitalerne i spil i borgernes nærmiljø. Der tages afsæt i telemedicin og digitale muligheder, hvor borgeren i samarbejde med såvel primær- som sekundærsektor kan planlægge det bedste og mest hensigtsmæssige behandlingsforløb (jf. kapitel 5 vedr. telemedicin).

De opgaver som i dag løftes i primærsektoren forudsættes også fremadrettet i væsentlig grad løftet her, og der vil med etableringen af Steno Diabetes Center Nordjylland blive skabt mulighed for at understøtte og kvalitetssikre opgaveløsningen i kommuner og almen praksis fra centret. Det er en ambition, at der iværksættes forsøgsprojekter, som kan afdække, hvilke samarbejds- og organiseringsformer der er mest effektive på diabetesområdet. Samarbejds- og organiseringsformer som omfatter både hospitaler, almen praksis og kommuner. Resultaterne heraf vil ligeledes kunne overføres til andre patientgrupper med kronisk sygdom.

Steno Diabetes Center Nordjylland skal indgå i en formel samarbejdsstruktur med Regionshospital Nordjylland, så der sikres udvikling, udførelse og et løft af standardbehandlingen, såvel som de supplerende behandlingstilbud og på forskningsområdet.

Samarbejdsstrukturen skal bl.a. omhandle:

- Etablering af delestillinger og fokuserede ophold for Regionshospital Nordjyllands læger og evt. andre faggrupper ved centret
- Udgående funktioner/teams fra centret
- Udvalgte specialistfunktioner tilbydes på centret i Aalborg til patienter fra Regionshospitalets optageområde
- Tværgående rådgivnings-, kvalitetssikring og auditfunktioner
- Fælles forsknings- og udviklingsprojekter

Regionshospital Nordjylland får status af Steno Partner. Steno Partner konceptet er udviklet i forbindelse med etableringen af Steno Diabetes Centre i de øvrige regioner. Steno Partners skal bidrage til at sikre et bredt, involverende og forpligtende samarbejde omkring diabetesforskning samt diabetesbehandling, uddannelse, forebyggelse og tidlig opsporing på tværs af regionen. Modellen betyder, at man som partner er forpligtet til at deltage i fælles kliniske aktiviteter, fælles forskningsprojekter/protokoller, undervisning og møder m.v. samt at udpege en Steno Partner koordinator. Som Steno Partner får man et budget til at dække bl.a. lønomkostninger forbundet med samarbejdet. Som Steno Partner har man også mulighed for at søge Steno Collaborative Grants. Denne forskningspulje på 50 mio. kr. vil blive udmøntet årligt af Novo Nordisk Fonden. Betingelsen for at modtage midler via puljen er, at projektet gennemføres i samarbejde med et Steno Diabetes Center.

Samarbejdsstrukturen og Steno Partner modellen for Region Nordjylland forudsættes beskrevet nærmere i drejebogsfasen.

5. Telemedicin og digitale løsninger til understøttelse af diabetestilbud tæt på borgeren

Som en del af den fælles vision for at løfte diabetesindsatsen i Region Nordjylland ønskes en gennemgående telemedicinsk satsning. Det overordnede mål er at understøtte borgere med diabetes generelt og på tværs af sundhedsvæsenets sektorer, så de rustes til bedre og aktivt at kunne mestre egen sygdom. Det er ligeledes et mål at telemedicin og digitale løsninger skal understøtte behandlingen – særligt den specialiserede behandling, som alle skal kunne få gavn af.

Telemedicinske og digitale løsninger vil således bidrage til:

- Støtte til en borgernær og patientcentreret organisering af diabetes.
- Forskning i nye metoder til opsporing af senkomplikationer.
- Opsamling af sundhedsdata med henblik på feedback til den enkelte borger, forskning og kvalitetsudvikling.

Satsningen indebærer som udgangspunkt udvikling af forskellige telemedicinske og digitale modeller og løsninger som f.eks. selvmonitorering og videokonsultation knyttet til den enkelte målgruppe og dermed den livsfase og livssituation, som den enkelte borger med diabetes befinder sig i.

Det er vurderingen, at man ved hjælp af telemedicin og digitale løsninger, PRO (Patient rapporterede oplysninger) og hjemmemonitorering kan triagere borgere med diabetes til optimal behandlingsindsats, uanset diabetestilstandens sværhedsgrad og uanset i hvilket regi, indsatsen skal udføres. Der skal udvikles konkrete løsninger, hvor teknologi/telemedicinske løsninger er platformen både i forhold til kommunikation og behandling.

Satsningen på det telemedicinske område har afsæt i fire målgrupper på diabetesområdet: Børn og familier, unge, voksne erhvervsaktive samt ældre. Dette ud fra, at man som borger har forskellige behov afhængigt af, hvilken livsfase og livssituation man befinder sig i, afhængigt af hvilke ressourcer man selv og eventuelt ens pårørende har, og ikke mindst afhængigt af, hvor belastet man er af sin sygdom.

Ambitionen er at arbejde med borgergenererede data, blandt andet med henblik på forskning i, om denne organisering har effekt på outcomes, f.eks. forekomsten af senkomplikationer. Målet er at etablere en dataplatform, hvor samtlige data om borgere med diabetes samles. Sundhedsdata skal være tilgængelige for de relevante aktører samt borgeren selv. Data kan således anvendes til klinisk brug på borgerniveau, til kvalitetsudvikling og til klinisk forskning. Samt til udvikling af modeller for værdibaseret styring. Dataindsamlingen sker via fagfolk men også fra borgeren selv ved borgerens egen indrapportering. Perspektivet er at opbygge erfaringer, således at data fra alle ca. 35.000 borgere med diabetes i Region Nordjylland kan udgøre en forskningsdatabase.

Region Nordjylland er med helt i front på det telemedicinske område med eksempelvis storskala projektet TeleCare Nord. Der er gennem en årrække opnået gode erfaringer med anvendelse af telemedicin i monitoreringen af borgere med kroniske sygdomme, og Region Nordjylland ønsker at fortsætte og videreudvikle denne veletablerede og velfungerende telemedicinske platform.

6. Rammerne for etablering af Steno Diabetes Center Nordjylland

I dette kapitel gives en overordnet beskrivelse af styringsmodel, finansieringsmodel og ejerskab, fysiske rammer og areal samt drifts- og servicemodel for Steno Diabetes Center Nordjylland. Der vil ske en yderligere konkretisering heraf i drejebogsfasen jf. kap 7.

6.1 Styringsmodel

Etablering og udvikling af Steno Diabetes Center Nordjylland er en betydelig og ekstraordinær opgave, som kræver en handlekraftig ledelse.

Steno Diabetes Center Nordjyllands styringsmodel skal fastlægges efter følgende principper, der skal sikre optimale beslutningsmæssige rammer:

- Regionsrådet i Region Nordjylland er overordnet ansvarlig for Steno Diabetes Center Nordjylland som ejes entydigt af Region Nordjylland (jf. kap. 6.2). Styringsmodellen skal derfor være i overensstemmelse med Region Nordjyllands til enhver tid gældende politiske beslutninger og juridiske rammer.
- Styringsmodellen skal sikre en integration af centret i regionens ledelse og organisation og et stærkt samarbejde mellem Steno Diabetes Center Nordjylland, værtshospitalet Aalborg Universitetshospital og Regionshospital Nordjylland og med klart definerede driftsmæssige og administrative forhold.
- Styringsmodellen skal sikre at centret kan fungere selvstændigt og synligt inden for diabetesbehandling og - forskning i samspil med relevante samarbejdspartnere.
- Styringsmodellen skal sikre en handlekraftig ledelse med klart definerede mandater, beslutningsgange og beslutningskompetencer i forhold til Region Nordjyllands øverste ledelse, Novo Nordisk Fonden, Steno Diabetes Center Nordjyllands ledelse samt Aalborg Universitetshospitals ledelse.
- Styringsmodellen skal sikre og understøtte regionsrådets interesser, Novo Nordisk Fondens mulighed for at følge bevillingens udmøntning samt samarbejdet mellem de to parter.

Ledelsen af Steno Diabetes Center Nordjylland består af en bestyrelse og en centerdirektør.

Bestyrelsen refererer til regionens direktion. Bestyrelsen fastlægger centrets overordnede strategi samt monitorerer og følger op på de mål og succeskriterier, der er fastsat for centrets resultater og virke. Bestyrelsen fastlægger budgettet og godkender regnskabet for centrets samlede aktiviteter inden for rammen af bevillingsaftalen mellem Region Nordjylland og Novo Nordisk Fonden.

Bestyrelsen sammensættes med vægt på faglige og ledelsesmæssige kvalifikationer fra Region Nordjylland og relevante samarbejdspartnere som eksempelvis kommunerne og regionens uddannelses- og forskningsmiljøer. Formandskabet varetages af en koncerndirektør fra Region Nordjylland. Novo Nordisk Fonden udpeger en repræsentant til bestyrelsen. Bestyrelsen forventes derfor at komme til at bestå af 6-8 repræsentanter, som eksempelvis:

- Koncerndirektør, Region Nordjylland (formand)
- Repræsentant fra Aalborg Universitetshospitals direktion
- Repræsentant fra Regionshospital Nordjyllands hospitalsdirektion
- Repræsentant udpeget af Aalborg Universitet
- Repræsentant udpeget af Novo Nordisk Fonden
- Samt eventuelt yderligere 1-2 relevante repræsentanter

Bestyrelsen afrapporterer årligt til Region Nordjyllands politiske ledelse efter nærmere aftalte retningslinjer. De specifikke rammer, roller og mål for bestyrelsen aftales i konkretiseringen af visionen og indsatsområderne.

I den nærmere konkretisering som følger i drejebogsfasen vil det blive uddybet, hvorledes borgere med diabetes, pårørende, patientforeninger, kommunerne og almen praksis involveres.

Den daglige ledelse af Steno Diabetes Center Nordjylland varetages af en centerdirektør, som refererer til bestyrelsen. De specifikke opgaver for centerdirektøren aftales i konkretiseringen af visionen og indsatsområderne. Det er ligeledes i denne proces, at snitfladerne og det driftsmæssige samarbejde mellem centret og Aalborg Universitetshospital fastlægges.

Relevante parter herunder kommuner og almen praksis samt patienter og pårørende vil blive inddraget i udviklingen og aktiviteterne på Steno Diabetes Center Nordjylland. Det gælder både aktiviteter vedrørende forebyggelse, behandling, forskning og uddannelse. Dette skal sikre et tæt samarbejde på tværs af sektorerne og mellem centret, borgere og pårørende om at udvikle både Steno Diabetes Center Nordjylland og den samlede diabetesindsats i Region Nordjylland.

Styringsmodellen herunder hvordan patienter og pårørende bliver involveret skal konkretiseres i 'drejebogsfasen' jf. kap. 7

6.2 Finansieringsprincipper og ejerskab

Region Nordjylland og Novo Nordisk Fonden finansierer i fællesskab centret.

Region Nordjylland fastsætter budgettet for og finansierer uændret de aktiviteter, som regionen hidtil har finansieret inden for behandling (standardbehandling), uddannelse og forskning, samt videreudviklingen heraf.

Novo Nordisk Fonden vil støtte etableringen af Steno Diabetes Center Nordjylland og implementering af nærværende visionsoplæg med en bevilling til regionen, der muliggør et substantielt løft inden for de områder, der er beskrevet i visionsoplægget, eksempelvis ved en grundbevilling til supplerende og udviklingsorienterede behandlingsaktiviteter, uddannelsesstilbud og forskningsaktiviteter. Bevillingens størrelse vil tage afsæt i den merbevilling, der er givet til Steno Diabetes Center Copenhagen i Region Hovedstaden og befolkningsstørrelsen i Region Nordjylland.⁵

Region Nordjylland vil som bevillingsmodtager entydigt være ejer af og ansvarlig for driften af Steno Diabetes Center Nordjylland. Centret bliver derfor drifts- og ledelsesmæssigt en del af regionens organisation (jf. kapitel 6.1). Region Nordjylland er ligeledes bygherre på Steno Diabetes Center Nordjylland byggeprojektet.

Novo Nordisk Fondens samlede bevilling til etableringen og driften af Steno Diabetes Center Nordjylland forventes at have en varighed på 10 år og med en indfasning af bevillingen over tre år. Der er ingen maksimal levetid for støtten fra Novo Nordisk Fonden. En eventuel forlængelse af grundbevillingen vil blive besluttet på baggrund af en evaluering, der gennemføres efter syv år. En forlængelse af bevillingen vil herefter have en varighed på fem år. Hvis bevillingen ikke forlænges efter udløbet af den initiale 10-årige bevilling, vil regionen modtage en toårig udfasningsbevilling.

De overordnede principper for fordelingen af finansieringsansvaret er, at:

- Region Nordjylland finansierer standardbehandling, dvs. behandling af høj kvalitet i henhold til nationale retningslinjer (herunder udvikling af standardbehandlingen), eksisterende forskningsaktiviteter, obligatorisk uddannelse af regionens personale samt drifts- og vedligeholdelsesomkostninger i forbindelse med centret. Derudover bidrager Region Nordjylland med en byggemoden grund ved Aalborg Universitetshospital.

⁵ Bevillingsstørrelsen til Region Midtjylland og Region Syddanmark er beregnet ud fra samme principper.

- Novo Nordisk Fonden finansierer de supplerende aktiviteter indenfor behandling, forskning, uddannelse og forebyggelse samt administrative støttefunktioner til de nye aktiviteter og opførelsen af de fysiske faciliteter, der skal huse Steno Diabetes center Nordjylland samt parkeringsfaciliteter til centrets brugere. Tabel 6.2 beskriver de overordnede roller i finansiering af den styrkede indsats.

Tabel 6.2: Roller i finansiering af den styrkede indsats

	Region Nordjylland	Novo Nordisk Fonden
Behandling	Standardbehandling: Ambulant og stationær kontrol og behandling, inkl. uddannelse, kvalitetsudvikling og -sikring, m.m.	Grundbevilling til supplerende og udviklingsorienterede aktiviteter, herunder støtte til kvalitetssikring og udvikling.
Forskning	Eksisterende forskningsaktivitet videreføres (tilknyttede forskere/driftsbudget) fra Region Nordjylland.	Grundbevilling til konsolidering af diabetesforskningen samt nye forskningsprojekter /-grupper ⁶
Administration/ infrastruktur	Alle driftsomkostninger tilknyttet Steno Diabetes Center Nordjylland samt vedligeholdelse af de fysiske rammer.	Administrative støttefunktioner til de nye aktiviteter tilknyttet Steno Diabetes Center Nordjylland.
Uddannelse og forebyggelsesindsatser	Obligatorisk uddannelse af regionens herunder Steno Diabetes Center Nordjyllands personale.	Grundbevilling, som muliggør etablering og drift af nye specifikke initiativer for at løfte uddannelse af sundhedsprofessionelle og borgere/pårørende samt forebyggelsesinitiativer og tidlig opsporing.
Byggeomkostninger	Grundareal (inkl. byggemodning og tilslutning).	Opførelse og indretning af Steno Diabetes Center Nordjylland bygning. Etablering af parkeringsmuligheder i bygningen eller i nærheden af den nye bygning til centrets brugere.

Finansieringen af standardbehandlingen vil fortsat være underlagt de samme styringsmæssige retningslinjer, som de der er gældende for al anden klinisk aktivitet i Region Nordjylland, dvs. standardbehandlingen er underlagt samme vilkår i forhold til budgetlægningen.

6.3 Fysiske rammer og areal

Der opføres en bygning ved Aalborg Universitetshospital, som fysisk skal huse Steno Diabetes Center Nordjylland. Bygningen etableres efter følgende principper, som blandt andet bygger på erfaringer fra førende diabetescentre internationalt og behovet for en tæt integrering med Aalborg Universitetshospital. De fysiske rammer bør derfor:

- Sikre et patientcentreret og sammenhængende diabetesforløb og fremme interaktion og vidensdeling mellem brugerne af centret og mellem de sundhedsprofessionelle.
- Fremstå indbydende, så borgere med diabetes, pårørende og andre føler sig velkomne – uanset om man opsøger centret som borger eller som sundhedsprofessionel/forsker.
- Understøtte en effektiv og optimal drift, der i videst mulig udstrækning tilgodeser borgernes behov. Dette indebærer, at al behandling der ikke fordrer særligt omkostningskrævende apparatur foregår på centret

⁶ Herudover får Steno Diabetes Center Nordjylland (i lighed med landets øvrige Steno Diabetes Centre og Steno Partnere) mulighed for at søge forskningsmidler fra Steno Collaborative Grants puljen i Novo Nordisk Fonden. Puljen er en nyoprettet forskningspulje på 50 mio. kr. (oprettes i 2017).

- Faciliteter til både borgere med diabetes, pårørende og personale som understøtter visionen, målsætningerne og tiltagene.
- Central placering i forhold til det øvrige hospital samt forskning.
- Let adgang for borgere med offentlig transport og gode parkeringsforhold for dem tæt på bygningen, samt let tilgængelighed for pårørende og personale

Bygningen opføres som en selvstændig del ved Aalborg Universitetshospital med egen indgang og med let og uhindret/tørskoet forbindelse til de nærmeste kliniske samarbejdspartnere – her særligt den resterende del af endokrinologien og pædiatrien, men også til kardiologien, nefrologien, oftalmologien og radiologien.

På baggrund af Steno Diabetes Center Nordjyllands forventede patientestimat ved en etablering i 2021 (jf. kapitel 4), vurderes det at bygningen skal være ca. 4000 netto-m². Bygningen ejes af Region Nordjylland og anvendelsen af bygningen er formålsbestemt i 30 år.

Udover en bygning, som skal huse Steno Diabetes Center Nordjylland, vil der blive etableret yderligere parkeringsfaciliteter ved Aalborg Universitetshospital for at sikre gode parkeringsforhold for centrets brugere.

6.4 Drifts- og servicemodel

Drift og administration integreres tæt med Aalborg Universitetshospital som værtshospital og med Region Nordjyllands systemer og administrative processer. Retningslinjer for de vigtigste områder er:

- Servicemodel for generel administration: Driften af centrets administration (inklusive daglig IT, finans, HR, indkøb og facility management) varetages af regionens centrale funktioner og Aalborg Universitetshospital, eventuelt gennem serviceaftaler med centret.
- Forsyning: Centret indgår som en del af Aalborg Universitetshospitals øvrige drift, hvilket omhandler IT (bl.a. elektronisk patientjournal, systemer til patientbooking og patientportal), logistik, vareforsyning, rengøring og servicefunktioner.
- Ansættelsesforhold: Alt personale på centret ansættes på Aalborg Universitetshospital og refererer til centrets ledelse. Ansættelser følger Region Nordjyllands overenskomster, personalepolitikker, og andre administrative og politisk fastlagte retningslinjer. Steno Diabetes Center Nordjyllands ansatte deltager på lige fod med andre ansatte i Region Nordjyllands samarbejdsorganisationer, uddannelses tilbud mv.

7. Proces for videre udvikling og implementering

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra Region Nordjylland samt Novo Nordisk Fonden har udarbejdet dette visionsoplæg, som forelægges til godkendelse i Regionsrådet i Region Nordjylland den 28. februar 2017 og bestyrelsen for Novo Nordisk Fonden den 16. marts 2017.

Visionsoplægget danner grundlag for det videre samarbejde mellem Region Nordjylland og Novo Nordisk Fonden, som efter godkendelsen i fællesskab udarbejder en konkretisering af oplægget i den såkaldte drejebogsfase. I denne proces vil ske en bred inddragelse af relevante parter som borgere med diabetes, pårørende, kommuner, almen praksis, patientforeninger og uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Konkretisering af visionsoplægget og indsatsområderne, herunder budget i form af en drejebog for en styrket diabetesindsats i Region Nordjylland indstilles herefter til godkendelse i Regionsrådet i Region Nordjylland og bestyrelsen for Novo Nordisk Fonden. Dette forventes at ske i 4. kvartal 2017.